

▲ Lister og indeksar

Skrevet av: Ole Kristian Pedersen, Kodeklubben Trondheim

Oversatt av: Stein Olav Romslo

Kurs: Python

Tema: Tekstbasert

Fag: Programmering

Klassestrinn: 5.-7. klasse, 8.-10. klasse

Introduksjon

Denne oppgåva handlar om *lister*, altså å samle fleire ting i ein og same variabel. Sidan lister og løkker heng tett saman i Python bør du sjå på løkker i repetisjonsoppgåva (https://oppgaver.kidsakoder.no/python/repetisjon/repetisjon_nn) viss du har gløymt korleis løkker fungerer.

Korleis lage lister?

Kvar ting i ei liste kallast for eit *element*. Me lagar ei liste ved å skrive element inni hakeparentesar, `[]`, med komma, `,`, mellom elementa:

```
>>> lst = ['egg', 'ham', 'spam']
>>> lst
['egg', 'ham', 'spam']
```

No har me laga ei liste som inneheldt orda 'egg', 'ham' og 'spam'. Det er ikkje vanskelegare enn det! Me kan òg lage tomme lister:

```
>>> lst = []
>>> lst
[]
```

Ei liste kan innehalde alt mogleg - tal, tekst, eller til og med andre lister!

```
>>> lst = [ 3, 'komma', [1, 4] ]
>>> lst
[3, 'komma', [1, 4]]
```

Leggje til og fjerne element

Kva viss me ynskjer å leggje til eller fjerne elementa frå lista vår? Då kan me bruke dei to funksjonane `lst.append(elm)` og `lst.remove(elm)`, der `lst` er lista og `elm` er elementet me vil leggje til eller fjerne.

Funksjonen `lst.append(elm)` legg til `elm` på slutten av `lst`, slik som du ser i dømet under:

```
>>> lst = []
>>> lst.append('Per')
>>> lst
['Per']
>>> lst.append('Ada')
>>> lst.append('Kim')
>>> lst
['Per', 'Ada', 'Kim']
```

Funksjonen `lst.remove(elm)` slettar det fyrste elementet `elm` frå `lst`. Det vil seie at viss `elm` ligg i lista `lst` fleire gonger, så blir berre det fyrste elementet lik `elm` sletta:

```
>>> lst = ['Per', 'Ada', 'Kim', 'Ada']
>>> lst.remove("Ada")
>>> lst
['Per', 'Kim', 'Ada']
```


Handleliste

No skal me lage eit handlelisteprogram. Programmet skal be brukaren skrive inn matvarer, og så skrive ut matvarene når brukaren skriv ferdig. Programmet skal fungere slik:

```
>>>
Skriv inn ein gjenstand: ost
Skriv inn ein gjenstand: mjølk
Skriv inn ein gjenstand: brød
Skriv inn ein gjenstand: ferdig
ost
mjølk
brød
```

Dette må du gjere:

- ☐ Lag ei tom liste.
- ☐ Be om input.
- ☐ Så lenge input ikkje er lik `ferdig` skal du leggje til det nye elementet i lista.

Hint: Kva type løkke kan me bruke her?

- ☐ Skriv ut kvart element i lista.

Hint: Kva type løkke kan me bruke her?

Indeksar

Tenk deg at me har ei liste, og vil hente ut det andre elementet i lista. Korleis skal me klare det? Då brukar me noko kalla *indeks*. Indeks er plassen til elementet, og blir skrivne i klammeparentesar, `[]`, rett etter variabelen: `lst[index]`. Her er eit døme på ei liste med tal:

```
>>> lst = [1, 2, 3, 4, 5]
>>> lst[1]
2
```

Du la kanskje merke til at me skreiv `1`, men fekk ut det andre elementet i lista? Det er fordi me startar å telje på `0`. Difor får det fyrste elementet i lista indeks `0`, og det andre får indeks `1`. Dette er heilt vanleg. Du hugsar kanskje at det same skjer når me brukar `range()`?

```
>>> list(range(5))
[0, 1, 2, 3, 4]
```

Til no har me brukt `for element in lst` for å gå gjennom elementa i lista, men nokre gonger kan det vere praktisk å telje kor langt me har kome i lista. Til det kan me bruke `enumerate()` som gir oss både verdien og indeksen:

```
>>> lst = ['Per', 'Kim', 'Ada']
>>> for i, value in enumerate(lst):
    print(i, value)
```

```
0 Per
1 Kim
2 Ada
```

I dømet over får `i` verdien av indeksen, og `value` får verdien av elementet. Det er nesten som ei vanleg `for`-løkke, men me får indeksen i tillegg.

✓ Nummerert (indeksert) handleliste

No skal du modifisere programmet frå førre oppgåve til å skrive ut indeksar ved sidan av gjenstandane i handlelista. Det skal fungere slik:

```
>>>
Skriv inn ein gjenstand: ost
Skriv inn ein gjenstand: mjølk
Skriv inn ein gjenstand: brød
Skriv inn ein gjenstand: ferdig
0 ost
1 mjølk
2 brød
```

Dette må du gjere:

- ☐ Bruk programmet du laga tidlegare.
- ☐ Bruk `enumerate` for å få indeksen til kvart element.
- ☐ Skriv ut indeksen på same linje som elementet i lista.

Indekstrening

No vil me at brukaren sjølv skal velje kor mange gjenstandar som skal skrivast ut, slik som i dømet under:

```
>>>
```

```
Skriv inn ein gjenstand: ost  
Skriv inn ein gjenstand: mjølk  
Skriv inn ein gjenstand: brød  
Skriv inn ein gjenstand: ferdig  
Hvor mange gjenstander vil du skrive ut? 2  
0 ost  
1 mjølk
```

Dette må du gjere:

- ☐ Start med programmet du allereie har.
- ☐ Før du skriv ut lista, spør kor mykje du skal skrive ut.
- ☐ Avbryt utskrifta når du har skrive ut så mange element som brukaren ba om.

Tekstar og indeksar

Me kan bruke indeksar på tekstar òg. Til dømes:

```
>>> s = "Ada"  
>>> s[0]  
'A'
```


Skrive ut annankvar bokstav

No skal me skrive eit program som hentar input frå brukaren og skriv ut annankvar bokstav. Det skal fungere slik:

```
>>>  
Skriv inn ei setning: Hei på deg!  
H  
i  
p  
  
e  
!
```

Dette må du gjere:

- ☐ Hent input frå brukaren.
- ☐ Bruk ei løkke for å hente ut kvar bokstav og indeksen til bokstaven.
- ☐ Viss indeksen er eit partal skriv du ut bokstaven.

Hint: $ta1 \% 2$ er *reisten* av $ta1$ delt på 2 . Kva gir $ta1 \% 2$ når $ta1$ er eit partal?

Lisens: CC BY-SA 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed>)